

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2014

Województwo podlaskie

Dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska, prof. SGH

Dr Agnieszka Komor

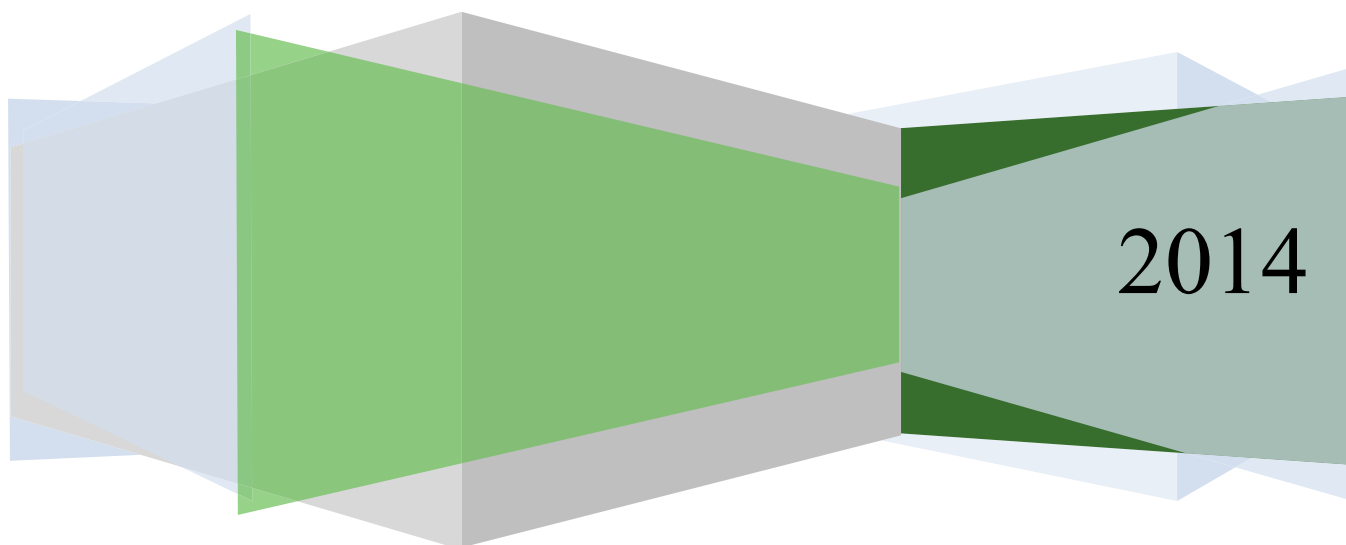
Dr Patrycjusz Zarębski

Mgr Mariusz Czernecki

Mgr Magdalena Typa

Raport przygotowany na zlecenie
Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.
w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Warszawa, grudzień 2014

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiIZ) jest instytucją rządową, która pomaga inwestorom od 1992 roku. Misją PAIiIZ jest tworzenie pozytywnego wizerunku Polski w świecie i dzięki temu zwiększenie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez zachęcanie międzynarodowych firm do inwestowania w Polsce. PAIiIZ jest przydatnym partnerem dla zagranicznych przedsiębiorców wchodzących na polski rynek. Agencja przeprowadza inwestorów przez wszystkie niezbędne procedury administracyjne oraz prawne dotyczące danego przedsięwzięcia. Zapewnia również szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczących kwestii prawnych i biznesowych w zakresie inwestycji. Ponadto, pomaga w znalezieniu odpowiednich partnerów oraz dostawców, wraz z nowymi lokalizacjami.

PAIiIZ zapewnia bezpłatne profesjonalne usługi doradcze dla inwestorów, w tym:

- pomoc przy wyborze lokalizacji inwestycji w Polsce,
- dostosowane do potrzeb inwestorów wizyty w Polsce,
- informacje na temat otoczenia prawnego i gospodarczego Polski,
- informacje na temat dostępnych zachęt inwestycyjnych,
- ułatwianie kontaktów z władzami centralnymi i lokalnymi,
- identyfikację dostawców i wykonawców,
- opiekę nad inwestorami działającymi na terenie Polski (wsparcie reinwestycji w Polsce).

Oprócz **Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) OECD** prowadzi także Punkt Informacyjny dla firm, które są zainteresowane Funduszami Europejskimi. Działalności Agencji jest wspierana przez **Regionalne Ośrodki Pomocy Inwestorom**. Dzięki szkoleniom i stałemu wsparciu Agencji, ośrodki zapewniają kompleksowe usługi dla inwestorów na poziomie województwa.

Na stronie internetowej **www.paiz.gov.pl** inwestor znajdzie wszystkie niezbędne informacje o Polsce, polskiej gospodarce, regulacjach prawnych oraz inne szczegółowe informacje, które mogą być przydatne dla każdej firmy chcącej prowadzić swoją działalność na terenie Polski.

W 2011 roku zostało powołane Centrum Współpracy Gospodarczej PAIiIZ Chiny - Polska zapewniając kompleksowe informacje o możliwościach inwestycyjnych w Polsce oraz oferując wsparcie dla chińskich firm w trakcie procesu inwestycyjnego. Centrum jest odpowiedzialne za: promocję Polski jako lokalizacji dla inwestycji zagranicznych, identyfikację źródeł zagranicznych inwestycji bezpośrednich, wspieranie misji i delegacji z Chin, przygotowywanie analiz i informacji, utrzymując stały kontakt z chińskimi firmami działającymi w Polsce. Więcej informacji o projekcie "Go China" można znaleźć na stronie: **www.gochina.gov.pl**.

Od 2013 roku natomiast PAIiIZ realizuje program "Go Africa". Jego celem jest zachęcenie polskich przedsiębiorców do wejścia na rynki afrykańskie jak również promocja Polski w Afryce. By ten cel został osiągnięty PAIiIZ organizuje: misje rozpoznawcze do krajów afrykańskich, udział polskich przedsiębiorców w targach, konferencjach, seminariach i warsztatach w Polsce jak również w Afryce. Ponadto Agencja przygotowuje publikacje o rynkach afrykańskich. Więcej informacji o projekcie "Go Africa" można znaleźć na stronie: **www.goafrica.gov**.

WSTĘP

Niniejszy raport powstał na zamówienie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych jako kolejna edycja raportów atrakcyjności regionów. Raporty te są corocznie publikowane od 2008, co jest efektem wykorzystania w praktyce gospodarczej badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Raport składa się z kilku części. W pierwszej z nich zaprezentowano w sposób syntetyczny gospodarkę województwa podlaskiego, zwracając uwagę na jego potencjał społeczno-gospodarczy oraz poziom i strukturę gospodarki. W zamieszczonej w tej części opracowania znajduje się tabelaryczne syntetyczne ujęcie najważniejszych informacji społeczno-gospodarczych z uwzględnieniem ocen atrakcyjności inwestycyjnej. Następnie zaprezentowano pozycję województwa na tle innych regionów Polski i Unii Europejskiej, zwracając uwagę na najważniejsze dla regionu rodzaje przemysłu oraz sektory wysokiej szansy.

Drugą część raportu poświęcono ukazaniu wewnętrznego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej województwa podlaskiego w skali powiatów i gmin. W tym celu wykorzystano wyniki badań naukowych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie odnoszące się do wszystkich gmin i powiatów w Polsce, co czyni zaprezentowane oceny powiatów i gmin porównywalnymi z ocenami innych jednostek w pozostałych województwach Polski.

Trzecia część raportu jest poświęcona prezentacji wiodących instytucji otoczenia biznesu w województwie ze wskazaniem rodzaju wsparcia dla inwestorów. Następnie ukazane jest rozmieszczenie i efekty działalności specjalnych stref ekonomicznych w województwie. Część trzecią kończy prezentacja wyników konkursu „Gmina na 5!”, który pozwolił na wyłonienie gmin, które nie tylko są bardzo atrakcyjne pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, ale i odznaczają się najlepszą dostępnością informacji użytecznych dla inwestorów i przedsiębiorców w kontaktach przez Internet.

Raport wieńczy aneks, w którym ujęto zestawienie tabelaryczne ocen atrakcyjności inwestycyjnej dla powiatów i gmin województwa. Zawiera on również tabelaryczne zestawienie efektów funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W pracy zastosowano dwa podejścia do atrakcyjności inwestycyjnej. Wyróżniono **potencjalną atrakcyjność inwestycyjną** definiowaną jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiąganie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji).

Ponadto zastosowano pojęcie rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, rozumianej jako zdolność regionu do wykreowania satysfakcji klienta - inwestora i wywołania absorpcji kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć za pomocą efektywności poniesionych nakładów kapitału.¹

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki odnoszą się do całości gospodarki narodowej oraz do poszczególnych wybranych sekcji gospodarki: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

W raportach oprócz wskaźników PAI1 wykorzystano wskaźniki skonstruowane wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych od poziomu województw. Umożliwiają znacznie szerszy kontekst ocen atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do wskaźników PAI1. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, czyli dla gospodarki narodowej a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki.

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna może być odnoszona do poziomu województw ze względu na dostępność danych statystycznych.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji, dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie **Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej** (<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

1. Szerzej na ten temat m.in. w: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski jako źródło przedsiębiorczych przewag konkurencyjnych*, praca zespołowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012; H. Godlewska-Majkowska, *Polish regions and their investment attractiveness in the EU*, w: *POLAND Competitiveness Report 2013. National and Regional Dimensions*, M. Weresa (editor), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 299-316.

1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej Polsce. Graniczy z Litwą oraz Białorusią. Jest to region głównie rolniczy, z dynamicznie rozwijającym się sektorem spożywczym, a w szczególności przetwórstwem mleka, mięsa, drobiu oraz zbóż, a także z sektorami: lekkim, drzewnym, budowlanym i maszynowym.

Do atutów województwa podlaskiego można zaliczyć:

- położenie w geograficznym centrum Europy oraz w Unii Europejskiej, co odgrywa zasadniczą rolę zarówno w transporcie lokalnym, jak i transporcie międzynarodowym,
- na terenie województwa zlokalizowanych jest wiele tranzytowych dróg szybkiego ruchu, z których najważniejszą jest Berlin – Warszawa – Grodno – Sankt Petersburg i trasa Warszawa – Helsinki (część drogi ekspresowej – Via Baltica, która łączy kraje nadbałtyckie z zachodnią Europą),
- duży areal użytków zielonych stwarza warunki do hodowli bydła, głównie mlecznego, co znalazło wyraz w wiodącej pozycji województwa podlaskiego na rynku
- ze względu na dobre warunki dla hodowli zwierząt istnieją możliwości rozwoju produkcji energii odnawialnej,
- kapitał ludzki województwa tworzą największe w regionie uczelnie wyższe:
 - Uniwersytet w Białymstoku – główne kierunki kształcenia: informatyka, biologia, chemia, ekonomia, fizyka, matematyka, ochrona środowiska, prawo, socjologia, filologia wschodniosłowiańska,
 - Politechnika Białostocka – główne kierunki kształcenia: architektura i urbanistyka, automatyka przemysłowa, budownictwo, elektronika i telekomunikacja, inżynieria elektryczności, informatyka, inżynieria ochrony środowiska, mechanika i budowa maszyn, zarządzanie produkcją,
- wysoko ocenione (kategoria I) przez Ministerstwo Edukacji i Szkolnictwa Wyższego uczelnie:
 - Uniwersytet Medyczny w Białymstoku; Wydział Lekarski z Oddziałem Stomatologii oraz Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej,
 - Uniwersytet Medyczny w Białymstoku,
 - Uniwersytet w Białymstoku; Wydział Nauk o Zdrowiu oraz Wydział Fizyki,
- niskim kosztom pracy towarzyszy relatywnie wysoka wydajność pracy,
- stosunkowo też wysoka innowacyjność w porównaniu do osiągniętego poziomu rozwoju gospodarczego,
- w regionie znajdują się cztery parki narodowe: Białowiecki Park Narodowy (wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO), Biebrzański Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy.

Zbiorną charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa podlaskiego

Wyszczególnienie	Województwo podlaskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	29472,8	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	1194965	38495659	3,1%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	13971	454986	3,1%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	10089	271333	3,7%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	453	15568	2,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 24,2% sektor przemysłowy 23,0% sektor usługowy 52,8%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	475,6	79942,6	0,6%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	686,5	206992,3	0,3%
Specjale strefy ekonomiczne w województwie			
– Suwalska – Tarnobrzaska			
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m.Białystok, m.Łomża	
	Klasa B	m.Suwałki	
Gminy	Klasa A	Białystok (m), Wysokie Mazowieckie (m), Łomża (m), Hajnówka (m), Sejny (m), Suwałki (m), Brańsk (m)	
	Klasa B	Zambrów (m), Siemiatycze (m), Bielsk Podlaski (m), Grajewo (m), Augustów (m), Juchnowiec Kościelny (w), Wasilków (m-w), Supraśl (m-w), Łapy (m-w), Choroszcz (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna,

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4 .

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo podlaskie w roku 2013 to 1194965 mieszkańców, co stanowiło 3,1% ludności Polski. W województwie podlaskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało

17,9% osób, produkcyjny: 63,6% i poprodukcyjny: 18,5% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 18 uczelni wyższych, w których kształci się 42057 tys. studentów, czyli 2,7% studentów w skali kraju. W województwie podlaskim do szkół zasadniczych uczęszcza 2,2% uczniów województwa, natomiast do techników 3,5%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 13,3%, dla porównania w Polsce - 11,7%.² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3304,2zł, czyli 87,6% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo podlaskie dostarczyło w 2012 r. 2,2% produktu krajowego brutto Polski. A zatem w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 29472,8zł, przy średniej dla Polski 41439,1 zł. Wynik ten plasuje województwo na 14 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 174,3%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług na poziomie 52,8% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 24,2% i 23,0% pracujących (GUS, BDL 2014).

Województwo podlaskie odznacza się silną specjalizacją w produkcji artykułów spożywczych. W roku 2013 sektor spożywczy stanowił aż 56% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu Podlasia. W strukturze przemysłu województwa na uwagę zasługuje jeszcze produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli wraz z produkcją wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (9%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6%) oraz produkcja maszyn i urządzeń (5%).

W skali całego kraju województwo podlaskie jest ważnym producentem wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (7% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku oraz artykułów spożywczych (6%).

W ostatnich trzech latach województwo podlaskie podwyższyło lub utrzymało swoją pozycję konkurencyjną, mierzoną udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej w przypadku następujących działów przemysłu:³

- produkcja artykułów spożywczych,

² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2012 r.) GUS.

³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Podlaskiego, I kwartał 2014 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2014, www.stat.gov.pl (10.11.2014). Za utrzymanie pozycji konkurencyjnej uznano zmianę do 0,25 punktu procentowego.

- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli,
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa podlaskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: przemysł spożywczy, przemysł maszynowy, przemysł drzewny i meblarski, przemysł turystyczny

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie podlaskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, tworzona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa podlaskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- spożywczy,
- maszynowy,
- turystyczny.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne:

Suwska, Tarnobrzaska, w następujących podstrefach:

- SSE Suwska podstrefy: Białystok (m), Grajewo (m), Suwałki (m), Suwałki (w),
- SSE Tarnobrzaska podstrefy: Łapy (m-w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 50% - 70%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/stefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

2. POZYCJA WOJEWÓDZTWA NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

Województwo podlaskie nie należy do najbardziej atrakcyjnych województw w Polsce z uwagi na niższy poziom rozwoju gospodarczego. Jednak wyraźna jest jego wysoka atrakcyjność dla wybranych branż przemysłu spożywczego, szczególnie opartego na regionalnej bazie surowcowej. Dotyczy to zwłaszcza przemysłu mleczarskiego.

W oparciu o metodykę opracowaną przez zespół Instytutu Przedsiębiorstwa w ramach badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, od dwóch lat tworzona jest ocena atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich regionów Unii

Europejskiej. Ocena ta oparta jest na pomiarze atrakcyjności zasobów pracy, rynku oraz innowacyjności.⁴

Na tle Unii Europejskiej województwo podlaskie zostało sklasyfikowane na 223 pozycji wśród 270 regionów szczebla NUTS 2. Województwo podlaskie należy do grupy regionów posiadających dość niską atrakcyjność inwestycyjną (klasa E). Należy jednak zauważyć, że w porównaniu do poprzedniego badania region poprawił swoją pozycję o 18 lokat. Ponadto województwo posiada przewagę konkurencyjną w zakresie kapitału ludzkiego ocenionego na klasę A.

Warto dodać, że ze względu na różną metodologię badań dla regionów w Polsce oraz regionów w Unii Europejskiej oraz zmienne uwzględnione w badaniu, ich wyniki są nieporównywalne. Dzieje się tak dlatego, że nie wszystkie dane dotyczące województw, gmin i powiatów są dostępne (np. nie wszystkie regiony posiadają aktualne informacje dotyczące infrastruktury).

Województwo jest bardziej atrakcyjne między innymi niż regiony:

- **bułgarskie:** Severoiztochen, Yugoiztochen, Severen tsentralen, Yuzhen tsentralen, Severozapaden;
- **greckie:** Kentriki Makedonia, Kriti, Notio Aigaio, Thessalia, Ipeiros, Dytiki Ellada, Sterea Ellada, Ionia Nisia, Dytiki Makedonia, Voreio Aigaio, Peloponnisos, Anatoliki Makedonia, Thraki;
- **hiszpańskie:** Castilla-La Mancha, Región de Murcia, Extremadura;
- **portugalskie:** Norte, Alentejo, Região Autónoma dos Açores, Centro;
- **rumuńskie:** Vest, Nord-Vest, Centru, Sud-Est, Nord-Est, Sud-Vest Oltenia, Sud - Muntenia;
- **słowackie:** Východné Slovensko;
- **węgierskie:** Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld;
- **włoskie:** Molise, Sardegna, Sicilia, Puglia, Calabria, Basilicata.

⁴ Więcej: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski na tle Unii Europejskiej*, praca zbiorowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2014 oraz <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>

3. ZRÓŻNICOWANIE WEWNĘTRZNE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ WOJEWÓDZTW

Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych jednostek administracyjnych województwa jest wynikiem oceny istotnych z punktu widzenia inwestora warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej. Za czynniki te przyjmuje się: sytuację na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze.

Ocena **ryнку pracy** informuje inwestora o możliwości pozyskania pracowników do planowych przedsięwzięć gospodarczych, nadwyżce lub niedoborach tych pracowników, co pośrednio wpływa na koszty zatrudnienia.

Ocena stanu **infrastruktury technicznej** pozwala planować przedsięwzięcia gospodarcze, które wymagają przygotowania terenu inwestycyjnego w podstawowe elementy techniczne, takie jak: instalacje przesyłowe: wody, gazu, prądu, a także urządzenia ochrony środowiska w postaci oczyszczalni ścieków.

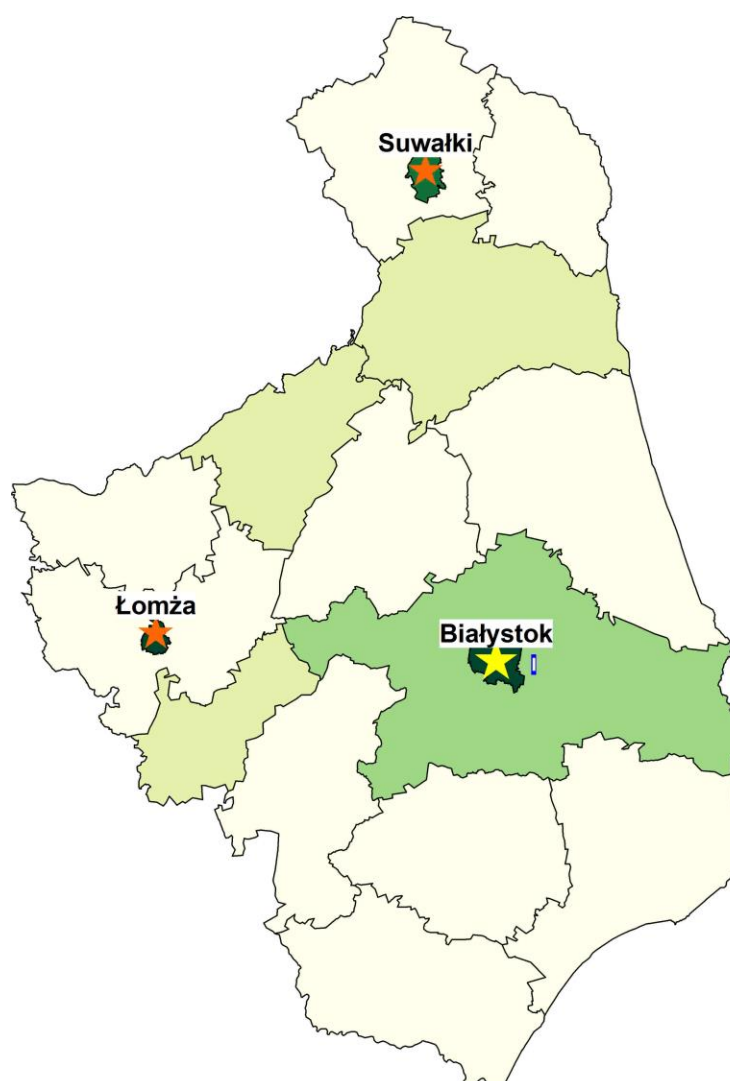
Infrastruktura społeczna oceniana jest przez pryzmat wyposażenia danej lokalizacji w budynki oraz urządzenia decydujące o jakości życia mieszkańców, czy też rozwoju kapitału ludzkiego, poprzez dostęp do edukacji, służby zdrowia, obiektów sportowo-rekreacyjnych, technologii informacyjnych, w tym Internetu.

Sytuacja rynkowa informuje inwestora o chłonności rynku, czyli liczbie potencjalnych konsumentów, a także pośrednio o ich zamożności, czyli możliwości nabywania towarów i usług.

Na potrzeby oceny atrakcyjności lokalizacji usług turystycznych i ich pochodnych, poddano ocenie **uwarunkowania przyrodnicze**, które stanowią jednocześnie istotny element kształtowania jakości życia mieszkańców.

Łączna ocena wszystkich wymienionych elementów w poszczególnych powiatach lub gminach, pokazuje przestrzenne zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej w województwie. Dodatkowo prezentowane są wyniki oceny dla poszczególnych obszarów gospodarki, takich jak: przemysł, handel, usługi turystyczne oraz usługi nowoczesne związane z działalnością profesjonalną, naukową oraz techniczną (rysunek 3 i 4). Prezentowane na mapie wyróżnione lokalizacje oznaczono gwiazdami, które wskazują najwyższe oceny, wspomnianych już wyżej poszczególnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Rysunek 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. podlaskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW
dla gospodarki narodowej w 2012

Najwyższa ocena
dla wszystkich sekcji
wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne
dla wszystkich sekcji
wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne
dla poszczególnych sekcji
wg PKD C, G, I, M

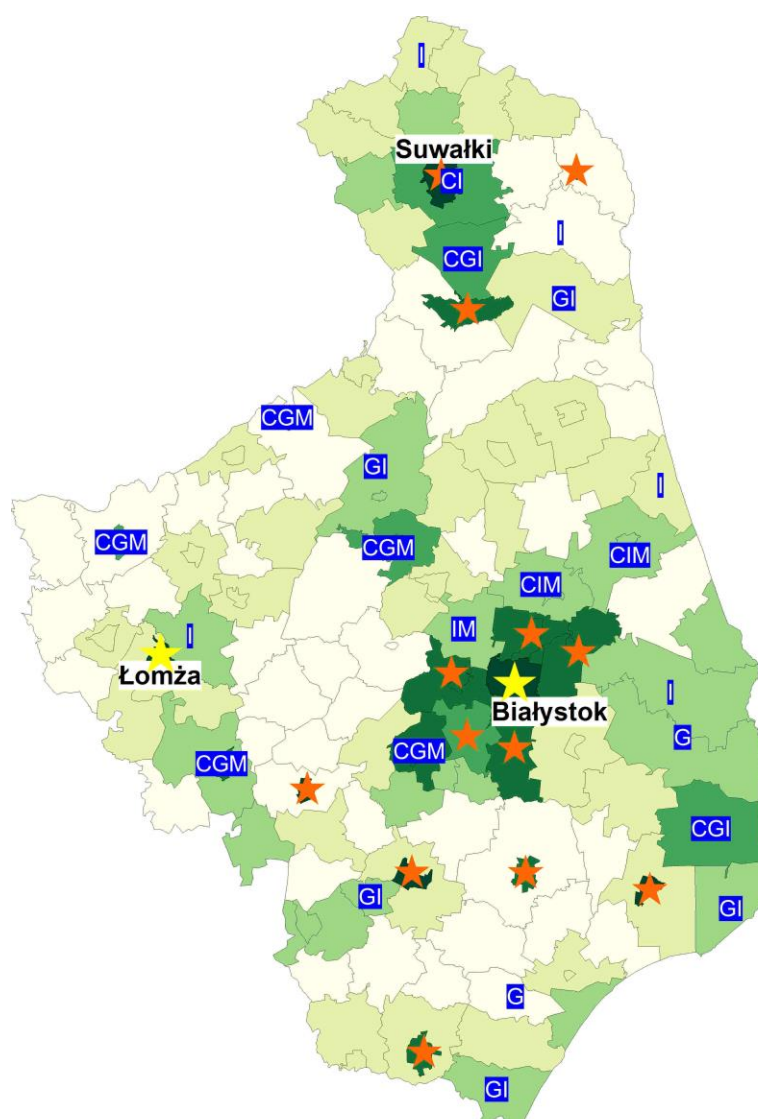
C Przemysł
G Handel
I Hotele i restauracje
M Działalność profesjonalna,
naukowa i techniczna

Powiaty oznaczone złotą gwiazdą:

Białystok

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 4. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. podlaskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN
dla gospodarki narodowej w 2012

★ Najwyższa ocena
dla wszystkich sekcji
wg PKD C, G, I, M

★ Oceny ponadprzeciętne
dla wszystkich sekcji
wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne
dla poszczególnych sekcji
wg PKD C, G, I, M

C Przemysł
G Handel
I Hotele i restauracje
M Działalność profesjonalna,
naukowa i techniczna

Gminy oznaczone złotą gwiazdą:

Białystok (m), Łomża (m)

Źródło: opracowanie własne.

Gwiazda pomarańczowa oznacza, iż powiat lub gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach (gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych) natomiast **gwiazda złota** jest najwyższym wyróżnieniem i oznacza najwyższą ocenę wszystkich analizowanych sekcji gospodarczych w danym powiecie lub gminie.

W grupie powiatów najwyżej ocenione miasta na prawach - **złote gwiazdy** to: Białystok oraz wyróżnione **gwiazdą pomarańczową** to powiaty grodzkie: Łomża oraz Suwałki.

W grupie gmin miejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to miasta: Białystok (m), Łomża (m),
- **gwiazdą pomarańczową** to: Augustów (m), Bielsk Podlaski (m), Brańsk (m), Hajnówka (m), Sejny (m), Siemiatycze (m), Suwałki (m), Wysokie Mazowieckie (m).

W grupie gmin wiejskich wyróżnione:

- **gwiazdą pomarańczową** to gminy: Juchnowiec Kościelny (w), Turośń Kościelna (w).

W grupie gmin miejsko-wiejskich wyróżnione:

- **gwiazdą pomarańczową** to gminy: Choroszcz (m-w), Supraśl (m-w), Wasilków (m-w).

4. WSPARCIE INSTYTUCJONALNE INWESTORA I PRZEDSIĘBIORCY W WOJEWÓDZTWIE

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw.

4.1. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. izby gospodarcze, stowarzyszenia, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, centra transferu technologii, ośrodki doradztwa, instytucje finansowe oraz agencje rozwoju.

Dla inwestorów szczególnie ważnym wsparciem jest system regionalnych Centrów Obsługi Inwestora stworzony przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.

w porozumieniu z marszałkami województw dla zapewnienia inwestorom kompleksowej obsługi na poziomie każdego województwa.

W województwie podlaskim jest to:

Centrum Obsługi Inwestora działające w strukturze
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego
<http://coi.wrotapodlasia.pl>

Podlaskie Centrum Obsługi Inwestora jako Partner PALiIZ to: „one stop shop”, źródło potrzebnych inwestorowi informacji regionalnych, przepisów i aktów prawnych, ofert inwestycyjnych oraz aktualnych danych o gospodarce regionu, jednostka której pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje do obsługi inwestorów. Personel COI działa według standardów określonych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., został przeszkolony w Agencji i ma zapewnioną stałą pomoc merytoryczną jej pracowników.

Bardzo istotnym narzędziem wspomagającym inwestorów są Specjalne Strefy Ekonomiczne, których zasady działania oraz efekty zostały opisane w dalszej części raportu.

Poniżej prezentujemy szereg wybranych instytucji okołobiznesowych w województwie podlaskim, które pracują na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprzez wspieranie rozwoju nowoczesnych technologii i pobudzanie tworzenia powiązań kooperacyjnych oraz innych form współpracy. Są to:

Izba Przemysłowo – Handlowa w Białymstoku (www.iph.bialystok.pl)

IPH jest regionalną organizacją samorządu gospodarczego zrzeszającą małe, średnie i duże firmy z województwa podlaskiego. Podstawowym celem i misją Izby jest integracja środowiska biznesu i występowanie w imieniu jej członków wobec władz administracji lokalnej, wojewódzkiej i centralnej. Do podstawowych zadań Izby należy m.in.: pomoc członkom Izby w rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, ekonomicznych i prawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, kształtowanie polityki gospodarczej regionu, wspieranie inicjatyw i tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi regionu, promowanie potencjału gospodarczego regionu w kraju i zagranicą, udzielanie informacji i upowszechnianie wiedzy z zakresu odnoszącego się do prowadzenia działalności gospodarczej.

Business Center Club - Łoża Białostocka (www.bcc.org.pl)

BCC jest organizacją przedsiębiorców i indywidualnych pracodawców. Business Centre Club prowadzi aktywny lobbing gospodarczy na rzecz rozwoju gospodarki wolnorynkowej, tworzenia prawa, obrony interesów polskich przedsiębiorców. BCC reprezentuje interesy

pracodawców poprzez uczestnictwo w różnorodnych gremiach, m.in. w Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, Wojewódzkich Komisjach Dialogu Społecznego, wojewódzkich i powiatowych Radach Zatrudnienia, Radzie Ochrony Pracy, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Socjalnych, Naczelnej Radzie Zatrudnienia. BCC jest inicjatorem Forum Dialogu (płaszczyzny komunikowania się różnych grup społecznych) oraz propagatorem idei społecznej odpowiedzialności firm.

Podlaski Klub Biznesu (www.podlaskiklubbiznesu.pl)

PKB w Białymstoku działa jako dobrowolne stowarzyszenie osób fizycznych i prawnych prowadzących działalność gospodarczą. Podstawowymi celami Klubu są m.in.: reprezentowanie i ochrona interesów gospodarczych członków, tworzenie więzi środowiskowej, rozwiązywanie problemów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych, współdziałanie z organami władzy i administracji państwowej w zakresie tworzenia korzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, budowanie prestiżu i siły środowiska, upowszechnianie etyki zawodowej, prowadzenie działalności szkoleniowej, kulturalnej, sportowej, turystycznej i towarzyskiej służącej integracji członków Klubu, promocja regionu w skali krajowej i międzynarodowej, rozstrzyganie sporów (Sąd Arbitrażowy).

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARES” S.A. w Suwałkach (www.ares.suwalki.pl)

Misją Agencji jest inspirowanie oraz aktywny udział w przemianach gospodarczych i społecznych regionu poprzez jego promocję, wspieranie small biznesu, realizację programów sprzyjających tworzeniu nowych miejsc pracy oraz organizację systemu edukacji ekonomicznej i zawodowej. Agencja wspiera rozwój regionalny poprzez różnorodne działania, m.in.: uczestnictwo w opracowaniu programów rozwoju regionu, wspieranie biznesu i eksportu, promocję regionu, tworzenie i realizację programów aktywnej walki z bezrobociem, pomoc w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych (inkubatory przedsiębiorczości), organizację kształcenia zawodowego dorosłych i młodzieży, organizację systemów gromadzenia i dystrybucji informacji gospodarczej. Oferta Agencji obejmuje ponadto usługi szkoleniowe, doradcze, finansowe (Fundusze Pożyczkowe, Fundusz Poręczeniowy), organizację misji gospodarczych, targów i wystaw.

Centrum Promocji Innowacji i Rozwoju (www.cpir.org.pl)

Misją CPIR jest wspieranie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego oraz kreowanie i promowanie innowacyjności jako czynników warunkujących rozwój gospodarki regionu północno-wschodniej Polski i obszarów pogranicza. Celami Stowarzyszenia jest m.in.: wsparcie rozwoju gospodarczego, promocja współpracy środowisk naukowych z przemysłem (wymiany wiedzy i technologii) na rzecz zrównoważonego rozwoju, promocja instrumentów wsparcia krajowego oraz UE w zakresie rozwoju regionalnego, promocja nowoczesnych rozwiązań w sferze organizacji i funkcjonowania biznesu, promocja rozwoju eksportu oraz idei klastrowej.

Park Naukowo – Technologiczny Polska – Wschód w Suwałkach Sp. z o.o. (www.park.suwalki.pl)

Misją Parku jest zwiększenie spójności społeczno – gospodarczej i rozwój ekonomiczny makroregionu Polski północno-wschodniej, w tym województwa podlaskiego, poprzez wspieranie przedsiębiorczości opartej na wiedzy, zorientowanej na zaawansowane technologie i wykorzystanie możliwości współpracy międzynarodowej. Oferta Parku jest skierowana szczególnie do firm innowacyjnych działających w obszarze zaawansowanych technologii i obejmuje m.in.: sprzedaż uzbrojonych terenów inwestycyjnych, wynajem pomieszczeń biurowych i hali procesów technologicznych (pomieszczenia produkcyjne, magazynowe, socjalne i sanitarne). W strukturze Parku funkcjonuje Centrum Konferencyjno-Wystawiennicze, Inkubator Technologiczny oraz laboratoria badawczo-rozwojowe (Centrum Energii Odnawialnej, Platforma Multimedialna, Badania Produktu Chemicznego, Kreatywności Akademickiej "Centrum Medyczne").

Białostocki Park Naukowo – Technologiczny (www.bpnt.bialystok.pl)

Celem BPN-T jest stworzenie infrastruktury sprzyjającej zwiększeniu innowacji wśród lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw oraz zwiększenie atrakcyjności miasta Białystok dla pozyskania inwestycji opartych na nowoczesnych technologiach. Wśród głównych zadań realizowanych na terenie Parku wymienić można m.in.: inkubowanie firm rozpoczynających działalność (Inkubator Technologiczny), zapewnienie usług wspierających działalność firm innowacyjnych, aktywizowanie współpracy przedsiębiorstw ze środowiskiem naukowo-badawczym (Centrum Technologiczne), wynajem powierzchni biurowej, usługowej i laboratoryjnej dla rozwijających się przedsiębiorstw oraz jednostek naukowo-badawczych po preferencyjnych cenach, zarządzanie terenami inwestycyjnymi, pozyskiwanie inwestorów. Tereny inwestycyjne BPN-T będą sprzedawane w trybie przetargu przedsiębiorcom deklarującym prowadzenie działalności innowacyjnej w ramach inwestycji zrealizowanych na zakupionych terenach.

4.2. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREFY EKONOMICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

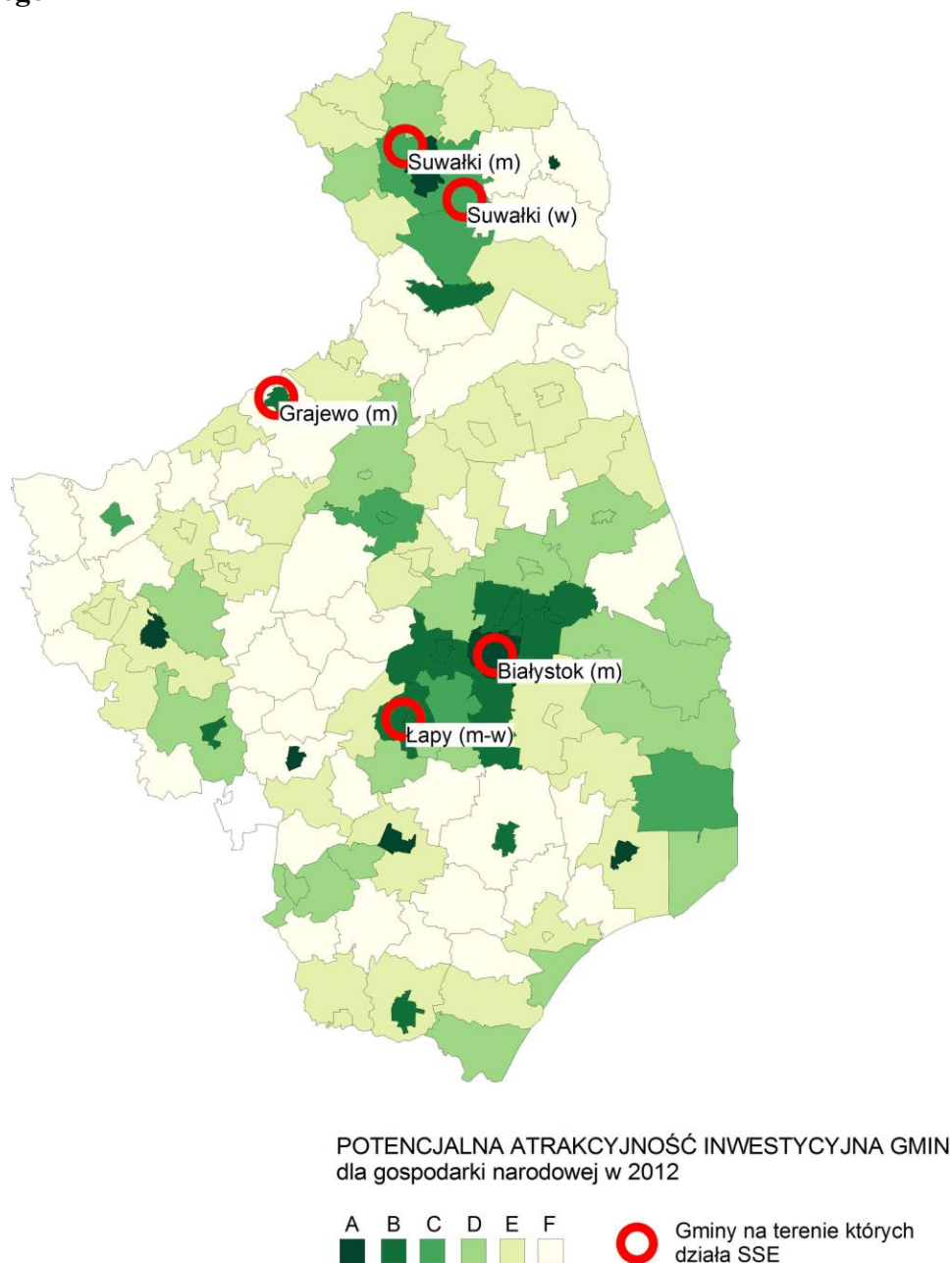
Na terenie województwa podlaskiego funkcjonują 2 specjalne strefy ekonomiczne: Suwalska i Tarnobrzaska. Do końca 2013 r. strefy swoim zasięgiem obejmowały nieruchomości położone na terenie 3 miast i 2 gmin - zob. rys. 5.

Pierwsze tereny strefowe powołano w 1996 r. w Suwałkach, a kolejne po 2005 r. Przedsiębiorstwa strefowe działające w regionie poniosły do końca 2013 r. nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 960 mln zł, co stanowi 1% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły 2,9 tys. nowych miejsc pracy w regionie, co stanowi 1% wszystkich nowych miejsc pracy utworzonych w strefach (tab. 4).

Największe wartościowo inwestycje napłynęły do Grajewa: PFLEIDERER Sp. z o.o. (Niemcy, budowlana) i Suwałk: SIDO Sidorek, Wróblewski Sp. J. (spożywcza), Gasstech

Przedsiębiorstwo Produkcyjne Spółka z o. o (metalowa), Recman Sp. J.(odzieżowa), VTS Plant Sp. z o. o. (maszynowa), Aqual Sp. z o. o. (mechanika precyzyjna, akwarystyka).

Rys. 5. Rozmieszczenie specjalnych stref ekonomicznych na terenie województwa podlaskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z planami rozwoju Suwalskiej SSE województwa podlaskiego zakłada się pozyskiwanie inwestorów wykorzystujących bazę surowcową i kadrową województwa, a więc przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej, drzewnej oraz budowlanej.

4.3. GMINA NA 5!

Studenckie Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Analiz Regionalnych, działające przy Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej po raz kolejny opublikowało wyniki raportu z badania jakości obsługi potencjalnych inwestorów przez urzędy gmin. Przedmiotem badań jakościowych nad atrakcyjnością inwestycyjną jest ocena stron internetowych oraz kontaktu elektronicznego w wersji polsko - i anglojęzycznej z urzędami gmin, przy wykorzystaniu metody tajemniczego klienta (ang. *mystery client*). Ocenę poziomu obsługi inwestora przy wykorzystaniu elektronicznych narzędzi komunikacji stanowi suma badanych elementów.

Wyróżniające się jednostki samorządu terytorialnego otrzymują tytuł Gmina na 5!. W tegorocznej edycji na potrzeby rankingu ocenie poddano wszystkie gminy klasy A i B wg rankingu PAI 2012.

W efekcie przeprowadzonej oceny tytułem "Gminy na 5!" wyróżniono 59 gmin, z czego 1 z terenu województwa podlaskiego. Tak jak w zeszłorocznym badaniu Białystok został nagrodzony tytułem Gmina na 5!. W tegorocznym badaniu bardzo dobrze została oceniona witryna internetowa miasta. Jednak na największą pochwałę zasługuje perfekcyjna odpowiedź na list potencjalnego przedsiębiorcy zawierająca informacje odnośnie wykwalifikowanej kadry w gminie oraz wolnych terenach inwestycyjnych. W przekroju całego badania odpowiedź urzędników z Białegostoku jest jedną z 6 wiadomości, które otrzymały maksymalną liczbą punktów.

ANEKS

Tabela 1. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTWA DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
Województwo	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwa						
DOLNOŚLĄSKIE	0,39	A	A	A	B	A
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,29	C	C	E	D	D
LUBELSKIE	0,17	F	F	F	F	F
LUBUSKIE	0,23	E	E	D	C	D
ŁÓDZKIE	0,29	C	C	D	E	D
MAŁOPOLSKIE	0,32	C	C	B	B	C
MAZOWIECKIE	0,4	A	A	A	A	A
OPOLSKIE	0,22	E	E	D	E	D
PODKARPACKIE	0,23	E	E	E	E	D
PODLASKIE	0,2	F	F	F	E	E
POMORSKIE	0,34	B	C	B	A	B
ŚLĄSKIE	0,41	A	A	B	C	A
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,16	F	F	F	F	F
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,24	E	E	C	C	E
WIELKOPOLSKIE	0,31	C	C	C	D	B
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,34	B	B	B	A	B

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej

Tabela 2. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Powiaty						
m. Białystok	0,368	A	A	A	A	A
m. Łomża	0,295	A	B	A	A	A
m. Suwałki	0,287	B	B	A	B	A

Źródło: opracowanie na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej

Tabela 3. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy miejskie						
Białystok (m)	0,286	A	A	A	A	A
Wysokie Mazowieckie (m)	0,251	A	A	A	B	A
Łomża (m)	0,233	A	A	A	A	A
Hajnówka (m)	0,231	A	A	A	B	A
Sejny (m)	0,229	A	A	A	A	B
Suwałki (m)	0,225	A	A	A	B	A
Brańsk (m)	0,221	A	A	A	B	B
Zambrów (m)	0,213	B	B	B	E	A
Siemiatycze (m)	0,212	B	B	B	B	B
Bielsk Podlaski (m)	0,212	B	B	B	C	A
Grajewo (m)	0,210	B	B	B	E	B
Augustów (m)	0,207	B	B	B	B	B
Kolno (m)	0,195	C	C	C	D	B
Gminy wiejskie						
Juchnowiec Kościelny (w)	0,209	B	B	C	A	B
Nowinka (w)	0,192	C	C	C	B	D
Turośń Kościelna (w)	0,186	C	C	C	B	C
Narewka (w)	0,184	C	C	B	C	D
Suwałki (w)	0,182	C	C	D	C	D
Gminy miejsko-wiejskie						
Wasilków (m-w)	0,212	B	B	B	A	A
Supraśl (m-w)	0,209	B	B	B	B	B
Łapy (m-w)	0,207	B	B	B	D	B
Choroszcz (m-w)	0,205	B	B	B	A	C
Mońki (m-w)	0,192	C	C	C	D	C

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2014).

Tabela 4. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREF EKONOMICZNYCH NA KONIEC 2013 R.

Nazwa SSE	Powiat, gmina	Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2013 r. w mln zł	Liczba nowych miejsc pracy na koniec 2013 r.	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w nowych inwestycjach)
Tarnobrzeska	Powiat białostocki (m-w) Łapy	0,00		brak branży wiodącej
Suwalska	Powiat suwalski (w) Suwałki	103,12	348	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Suwalska	Powiat m. Białystok (m) Białystok	121,96	395	usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Suwalska	Powiat m. Suwałki (m) Suwałki	344,80	2 016	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania, wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Suwalska	Powiat grajewski (m) Grajewo	392,86	151	drewno i wyroby z drewna i korka, z wyłączeniem mebli; wyroby ze słomy i

	materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania
--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Oznaczenia: (m) - miasto, (m-w) gmina miejsko-wiejska, (w) gmina wiejska

Tłumaczenie oraz redakcja raportu: Magdalena Senderowska, Paulina Mechło